

کۆپرکی نیوخۆییەکانی هیژە شیعهکان لەسەر پۆستە ئەمنییە هەستیارەکان

13-11-2022

نووسەرەکان

د. یاسین تەها

کورتە : هەلمەتی بە شەیتان کردنی حکومەتی پێشووی عێراق و مژدەیی دەستپێکردنی سەردەمیکی نوێ لە لایەنەکانی چوارچۆیە هاوئاھەنگییەو، خەریکە بەر دیواری سەرھەڵدانی ناکوکی گرووپە شیعهکان لەسەر ئاراستەکردنی قۆناخی نوێ بکەوێت

ھەلمەتى بە شەيتان كوردنى ھۆكۈمەتى پېشووۋى عىراق و مۇزدەۋى دەستېنكىردى سەردەمىكى نوۋى لە لايەنەكانى چوارچىۋەى ھاۋئاھەنگىيەۋە، خەرىكە بەر دىۋارى سەرھەلدىنى ناكۆكى گروپپە شىعەكان لەسەر ئاراستەكردىنى قۇناخى نوۋى بگەۋىت. لە چەند مانگى رابردوۋدا، بەرھەنگارىۋونەۋەى سەدر و ھەۋلى رېگرتن لە مانەۋەى مستەفا كازمى لە پۇستەكەى، موگناتىسى كۆكردنەۋەى سەرجم گروپپە شىعەكانى ناو چوارچىۋەى ھاۋئاھەنگى بوۋ، بەلام ئىستا كە يەكەمىيان بەشئۆۋەىكى كاتى رەۋىۋەتەۋە و دوۋەمىش كۆتايى ھاۋئوۋە، چىتر نۆرەى بەشكردىنى مىرات و بەركەۋتەكان ھاۋئوۋە و، لەمەشدا زۆرتىن چاۋ لەسەر پۇستە ئەمىنيە ھەستىارەكانى ۋەك دەزگاي ھەۋالگىرى و ئاسايىشى نىشتمانى و سەرۋاكيەتى ھەشدى شەعبىيە و بەدۋاي ئەۋانىشدا، دەستە سەرۋاكيەتى لە چەشنى ۋەبەرھىتان دىن.

بەگوپرەى ئامازە بەردەستەكان، لە سەردەمى ھۆكۈمىراني چوارچىۋەى ھاۋئاھەنگىدا، ئەۋەى زىاتر زەق بوۋەتەۋە، كۆمەلنىك بەرىكەۋتەنى و ناكۆكى بەرژەۋەندىيە، لە چەشنى ناكۆكى مالىكى و خەزەلى لەگەل فالج ھەيان، مالىكى لەگەل عامرى، مالىكى و عامرى بە جيا لەگەل قەيس خەزەلى، لە ھەموو ئەمانەش ئالۇرتى، ھەۋلى كۆنترۆلكردىنى سودانىيە لەلايەن مالىكىيەۋە. ئەمەش بەروۋنى لە پېشنىيازى دىارىكردىنى نرخی دۆلاردا دەرکەۋت لەلايەن مالىكىيەۋە كە گوتى با 137.500 دىنار بەرامبەر ھەر دۆلارنىك بېت لە برى 145000، ئەمەش بۇ تەنگەتاۋكردىنى و دانانى سوودانى لە بەرداشى كارتىكەرە ئابورىيەكان و گوشارە پۇبولىستىيەكان بۇ داشكاندىنى نرخی بوۋ.

لە پەنا ئەم ۋردە ناكۆكىيائەشدا، زۆرىك لە سەركرەكانى شىعە لە فالج ھەيان توۋرەن كە لەلايەك دەستى بە سەرۋاكيەتى دەستەى ھەشدى شەعبى گرتوۋە و رازى نابت بە پېشنىيارەكانى دەستبەردارىۋونى، لە لاكەيتىر، بە پاساۋى ئەۋەى رۆلى ھەبوۋە لە ئاسايىكرەنەۋەى باروۋخى خەمىس خەنجەر لە عىراق و پەلكىشكردىنى بۇ رېكەۋتەنى لەگەل شىعە، بەتايبەت پاش ئەۋەى كە ئەۋەى دركاند كە لەگەل سەرانى شىعەى چوارچىۋەى ھاۋئاھەنگى رېكەۋتەۋون لەسەر چۆلكردىنى شارە سوننەكان لە چەكدارەكانى ھەشدا، ھەرايەكى گەۋرە لە شەقامى شىعەدا لە دزى ھەيان ۋروۋزاۋە. لەناۋ نەيارانى ھەيانىشدا ناۋى قەيس خەزەلى زۆر دىت، ھەر گروپپەكەى ئەمىش (بزوۋتەۋەى عەسايىب) بە ئاشكرا دزى دركاندىنى و نىۋەرۋكى لىدوانەكەى خەمىس خەنجەر ھاتنە دەنگ، ئەۋىش سەرۋاكيەتى خۇى لە حىزبە سىياسىيەكەى (حرکة عطاء)، راگەباند.

لە دەرەۋەى ھەشدا، ناكۆكى گەۋرە لەبارەى دەزگاي ھەۋالگىرى عىراقەۋەىيە. ئەم دەزگايە دواين جار لەلايەن دادوۋەر راتىد جوحى بەرپۆۋەبەرى نوۋسىنگەى كازمىيەۋە بەرپۆۋە دەبرا، بەلام لە ھەلۋەشاندىنەۋەى ھەمانەكانى ھۆكۈمەتى كار بەرپۆۋەردا بىن سەرۋك ماۋەتەۋە، ئەمەش ۋاكرىدوۋە ھەرىكە لە بزوۋتەۋەى عەسايىب و بزوۋتەۋەى نوجەبا چاۋى تى بېرن لەكاتىكدا ئەم دەزگايە بۇ ئەمىركىيەكان و ۋلاتانى ھاۋپەيمانى نىۋەۋەلەتەش گىرنگە. مستەفا كازمى- ش لەرېنگەى ۋەرگرتنى سەرۋاكيەتى ئەم دەزگايەۋە لە سەردەمى ھەيدەر عەبادى ئاۋەلزاۋى سەباحى برايدا (2016)، بۇ سەرۋاكيەتى ھۆكۈمەت سەرکەۋت. بەگوپرەى ئەۋ زانىيارىيائەشنى كە بەردەستىن، بۇ رېگرتن لە ئەگەرى توۋرەكردىنى بالىۋزانەى ئەمىركا، مەمەد شىع سىۋدانى خۇى سەرپەرشتىكردىنى دەزگاي ھەۋالگىرى گرتوۋەتە ئەستۆ. ھەرچەندىشە ئۇفېسى سوودانى ۋايان بىلۋاكرىدوۋەتەۋە كە مانەۋەى دەزگاكە لى سوودانى كاتى دەبېت و، تاۋەكو دىارىكردىنى سەرۋاكيەى جىگىر بۇ دەزگاكە بەردەۋام دەبېت، بەلام پىدراۋەكان ئامازە بەۋە دەكەن سوودانى بەم ھەنگاۋە ھەم رېگىرى لە ناكۆكى گروپپەكانى شىعە كىدوۋە، ھەم خۇشى لە بەركەۋتەنى لەگەل ئەمىركىيەكان و ۋلاتانى ھاۋپەيمان لاداۋە، چۈنكە ئەۋ دەزگايە لە پاش 2003 ۋە لەلايەن ھىزەكانى ئەمىركاۋە سەرلەنوۋى بنىات نراۋەتەۋە، ھەرۋەھا لىنكى لەگەل دەزگا ھەۋالگىرىيەكانى زۆر لە ۋلاتانى پەيوەندىدار بە عىراق و ناۋچەكەۋە ھەيە.

لايەنە شىعەكانى چوارچىۋەى ھاۋئاھەنگى دوۋرکەۋتەۋەى سەدر بە دەرۋەت دەبېنن بۇ پەلھاۋىشنىن و رۆچوۋن لە جومگە گىرنگەكانى دەۋلەت، لەۋ نىۋانەشدا، گەران بەدۋاي گەرەنتى و دلنىيى بەسەر ھەۋلەكانىندا زالە. لە سەردەمى كازمىيىشدا زۆرتىن لىدوان و تۆمەتيان ئەۋەبوۋە كە لەرېنگەى ئەم پۇستە ئەمىنيانەۋە پلانگىرپىيان لە دزى دەرکەۋت و لە بەرچاۋى دەرۋە ناسىرىن دەرگىن. سەردەمىكىش بە چىرى بانگەشەى ئەۋەيان دەكرىد كە دەزگاي ھەۋالگىرى لە پلانى كوشتنى قاسم سىلمانى و ئەبو مەھدى مەھەندىسى سوپاسالارى ھەشدا بەشدار بوۋە (2020)، بەلام ئەم خۋاستەى گروپپە شىعەكان و ئەم ھەۋلەيان بۇ گرتنە دەستى دەزگا ھەستىارەكان بۇ مەمەد شىع سىۋدانى كىشەيە، چۈنكە لۆزىكەكانى دەۋلەتدارى و پابەندىيەكانى بەرامبەر ۋلاتانى رۆژئاۋا رېگىرە لەۋەى بەگوپرەى حىساباتى پىشك پىشكىنە مامەلە لەگەل پۇستە ئەمىنيە ھەستىارەكان بكات و لەم نىۋانەشدا تائىستا زىاتر كار لەسەر ھىۋركرەنەۋە دەكات.

ھىشتا لايەنەكانى چوارچىۋەى ھاۋئاھەنگى ھەر لە مانگى ھەنگوۋىنى پىكھىنانى ھۆكۈمەتدان، بەشى ئەۋەش بانگەشەيان بەردەستە كە سەرنجەكان بۇ كەموكۆرپىيەكانى ھۆكۈمەتى پېشوو ئاراستە بكن، بەتايبەت كە لە سالى كۆتايىدا لە بىسەرۋەرىدا بەرپۆۋەچوۋە. لەم ھەلمەتەشدا ماشىنىكى مىدىيى گەۋرە يارىدەدەرپانە كە كەنالە ئىسلامىيەكانى نىزىك لە ئىزانە، بەلام بە تىپەرپوۋنى زىاترى كات، ھەم خەلك چاۋەرپى ھەنگاۋى كىدەى و جياۋاز لە ھۆكۈمەت دەكەن و ھەم بەرژەۋەندىيەكانى گروپپەكان زىاتر بەر يەك دەكەۋن. بەتايبەت كە ھەر لايەك خۇى بە خاۋەن چاكەى سەرخستنى چوارچىۋەى ھاۋئاھەنگى دەزانىت و خۇ مەلئاس دانى سەدر و بەكلاۋونەۋەى

گۆپه پانه كەش بۆ مانۆر كۆردن دەر فەتی زیاتری هەولێ چوونە پیشەوە ی رەخساندوو، بەلام هەركات، كار هاته سەر ئەو ی سوودانی بە دەردی عادل عەبدولمەهدی بچیت و بكریت بە ژیرهوه، ئەو دەرچەیه کی گرنگی بۆ خۆی كۆدوو و تەو كاتیك له كارنامە كەیدا ئەو ی چەسپاندوو كە تەمەنی ئەم حكومەتە تەنیا بەك سألە و لەو بەدوای كاتی هەلبژاردنی پیشووەختەیه، ئەمەش لەكاتێكدا كە ئەگەر بیهوینت جیاواز بێت و نەبێتە بەشێك لەو یارییه.